

Stockholm 8 september 2017

Remissvar angående Jordbruksverkets förslag till nya föreskrifter om hästhållning (Dnr: 5.2.16-4117/16)

Generella kommentarer

Djurskyddet Sverige tackar för möjligheten att få ge synpunkter på förslaget.

I konsekvensutredningen anges på sidan 1 att föreskrifterna måste ändras för att det nu är ändrade förutsättningar för hästägarna. Vi önskar specificerat vilka dessa ändrade förutsättningar är. Regeringen har, som en del i livsmedelsstrategin, meddelat att ett vetenskapligt råd ska tillsättas för att säkerställa att djurskyddsföreskrifterna bygger på vetenskap. Vi ställer oss tvivlande till att det är så pass akut att ändra hästföreskrifterna så att det vetenskapliga rådet inte kan inväntas. Vi uppmanar därför Jordbruksverket att inte införa några nya djurskydds-föreskrifter innan det vetenskapliga rådet finns på plats.

I konsekvensutredningen uppges att förändringarna haft målsättningen att föreskrifterna ska förenklas och bli mer flexibla. Förenklingarna i det här föreskriftsarbetet har dock gått så pass långt att de kommer bli mycket svåra för hästägarna och kontrollmyndigheten att tolka. Detta tror vi kommer leda till ännu större diskrepans mellan olika djurskyddskontrollanter, en försämrad rättssäkerhet och svårigheter vid förprovning. En kraftig förenkling av en paragraf innebär inte automatiskt en förenkling för djurägaren, som istället kanske måste vända sig till forskare, vetenskapliga artiklar, andra föreskrifter eller rådgivare för att förstå vad som krävs för att uppfylla kraven.

För att skydda djur på ett effektivt sätt måste både djurskyddslagen och föreskrifterna tydligt verka i förebyggande syfte. Med några av förenklingarna och funktionskraven försvinner det förebyggande i regelverket och leder till att det endast går att kräva förändringar av djurägaren när ett fysiskt eller psykiskt problem redan har uppstått hos hästen, vilket är olyckligt.

Vi saknar en paragraf om regler kring ridning och/eller körning. Det finns idag en aktiv pågående debatt om hur framför allt tävlingshästar tränas, både gällande utrustning som används, men också hur ridsättet påverkar hästen. Ett exempel är det som brukar kallas för ”rollkür”, som bevisats vara stressande för hästen men som ändå är vanligt förekommande. En paragraf som tydliggör att hästar ska ”ridas/köras på ett sätt som inte innebär fysiskt och/eller psykiskt lidande” skulle klargöra att vissa träningsmetoder inte får användas.

Specifika kommentarer

1 KAP

2 §: Vi anser att uttrycket ”personal inom djurens hälso- och sjukvård” bör definieras så att det står klart att det behövs någon form av utbildning/licens/legitimation för att få medge undantag. Vi ser

en risk i att hästägare tror att människor utan relevant eller med en kortare utbildning också får medge undantag från föreskrifterna.

3 §: Vi anser att det är viktigt att definitioner finns kvar om de inte tydligt förklaras i en aktuell paragraf. Att utesluta så pass många definitioner kommer göra föreskrifterna mycket svårtolkade för hästägare och kontrollmyndigheterna mindre samspelade. Definitioner vi saknar i paragrafen är: dBA, hovbeslag, mankhöjd, värmebalans, ätspilta och skötselpilta.

Vi är positiva till förändringen i definitionen av ”kall årstid”, men ser att det kan finnas en risk att det under vissa perioder är så pass varmt på dagen så att dygnsmedeltemperaturen är över den aktuella gränsen, men att det på nätterna är kraftigt fallande temperatur med blåst och regn. Detta kan eventuellt undvikas genom att lägga till ett sista datum efter vilket det alltid räknas som kall årstid.

2 KAP

1 §: DS är positiva till att det tydliggörs att hästar ska ha fysisk kontakt med andra hästar. Dock anser vi att hästar i normalfallet ska få denna kontakt genom att den dagliga rastningen sker i samma hage under en längre tidsperiod, så att hästarna ges möjlighet till full fysisk kontakt. Det bör vara ett undantag att hästar inte får gå i samma hage med andra och endast om detta inte är möjligt kan det ersättas genom en mer begränsad fysisk kontakt, genom t.ex. ett galler, under den tid de står uppstallade.

Enligt en studie av Hartmann et al. (2015) får 8% av hästarna i Sverige, Norge, Danmark och Finland aldrig umgås i grupp med andra hästar, speciellt vanligt var det hos tävlingshästar. Hästen är ett mycket socialt djur och det är sällan eller aldrig de väljer att leva ensamma när de har ett val. Det har visats att hästar är villiga att arbeta mer för att få vara ute i en rasthage i sällskap av andra hästar än ensamma och de väljer också att vara ute under en mycket längre tidsperiod om de har sällskap (Lee et al., 2011).

Det har visats att hästar som är grupphushållna har lägre nivåer av glukokortikoider (Yarnell et al, 2015), att hästar som tillåts umgås med andra hästar i hage spenderar en betydlig del till sociala interaktioner (Werhahn et al, 2012) och att hästar som hålls i stor hage tillsammans med andra hästar har mindre risk för kotledsinflammation än hästar som går ensamma (Odlander, 2010).

En begränsad fysisk kontakt tillåter heller inte det sociala putsningsbeteendet som är viktigt för hästar. Fritt levande hästar har uppskattats utföra detta beteende relativt ofta, 0,05-0,1 gånger/timme (Wells & von Goldschmidt-Rothschild, 1979) och man har visat att beteendet är lugnande och ger en sänkt hjärtfrekvens (Feh & De Mazieres, 1993). Hingstar som stått på box och endast haft kontakt med andra hästar genom ett galler visar ett ökat behov av socialt putsningsbeteende och lekbeteende hingstar när de tillåts hållas i grupp, jämfört med hingstar normalt sett som hålls i grupp (Christensen et al., 2002). Detta tyder på att en häst som begränsas i sin kontakt med andra hästar, bygger upp en frustration/stort behov av att få utföra socialt beteende. Med bland annat dessa studier anser vi det klart vetenskapligt bevisat att hästar har ett behov av full social kontakt med andra hästar och förslår att det införs i föreskrifterna.

Det har inte heller tydliggjorts i föreskrifterna hur länge en häst ska få ha fysisk kontakt med andra hästar dagligen, samtidigt som kravet på att boxarnas utformning i stallet ska tillgodose denna kontakt tagits bort. Detta gör oss oroade över att hästägare tolkar det som att det räcker att hästen

kortvarigt får nosa på en annan häst genom ett galler för att sedan placeras i en box med täta väggar eller ensam i en hage resten av dygnet. Därför önskar vi ett tillägg som tydliggör att hästarna ska ha stadigvarande kontakt med andra hästar.

I övrigt ifrågasätter vi formuleringen ”hästar som före dessa föreskrifters ikraftträdande inte har haft daglig fysisk kontakt med andra hästar...”. Innebär detta hästar som aldrig haft kontakt med andra hästar? Eller sedan avvänjning? Det är omöjligt att bedöma om en häst är en av de fåtal som inte klarar fysisk kontakt med andra hästar om hästen aldrig fått möjlighet till detta. Vi tror också att detta kan bli mycket svårt för kontrollmyndigheten att kontrollera.

Det är mycket viktigt att den här paragrafen är tydlig och inte öppen för tolkning vad som gäller. Speciellt eftersom att detta gäller en fråga där hästhållare generellt ifrågasätter.

2 §: Vi antar att syftet med att ersätta fyra paragrafer med en enda är att förenkla, men tror tyvärr inte att det syftet nås utan att detta kommer leda till stora tolknings- och kontrollsvårigheter. När måtten försvinner finns det stor risk för samsynssvårigheter, oenigheter mellan djurhållare och kontrollanter, rättsosäkert för djurhållarna om deras byggnader är tillåtna och det blir mycket svårt att förpröva. Detta leder till försämringar i rättssäkerheten för djurägarna.

Vi förstår syftet med att förhindra fysisk kontakt med andra hästar vid förflyttning, dock tror vi att formuleringen kan medföra svårigheter för djurägare. I många äldre stallar med smala stallgångar behöver hästägarna antingen sätta galler eller vägg på boxarna mot stallgången eller bygga om för att bredda stallgången. I en stallgång med dubbla spiltrader är det svårt att helt undvika risken för fysisk kontakt trots att de görs breda, innebär då paragrafen att det ska byggas väggar bakom spiltorna? Formuleringen av paragrafen kan innebära att befintliga stallar med två boxar och två uppstallade hästar som gillar varandra ska behöva bygga om stallgången, trots att denna är rymlig men inte helt stoppar fysisk kontakt. Detta innebär också ökade kostnader för ombyggnation för många stallägare, vilket måste tydliggöras i konsekvensutredningens kapitel 5.

5 §: Vi är positiva till att paragrafen om känselhår lyfts från ett allmänt råd till ett krav.

6 §: Förändringarna i den här paragrafen är ett exempel där förenkling och förändring till funktionskrav får effekten av att paragrafen blir svårtolkad för både hästägare och den enskilda djurskyddskontrollanten. Vidare ser vi en stor risk att förändringen gör att paragrafen inte längre fungerar förebyggande, utan endast går att kontrollera när fölet först har fått ett psykiskt eller fysiskt problem efter avvänjning. Om jordbruksverket har svårt att hitta information om vilken metod som förebygger lidande hos fölet, så har mest troligt hästägarna och lika svårt att hitta denna information och hästägarna kan därmed börja avvänja fölen mycket tidigare än lämpligt. När fölen/unghästarna väl har börjat visa tecken på psykisk eller fysisk ohälsa är det inte möjligt att rätta till.

I konsekvensutredningen skriver Jordbruksverket att det inte finns något vetenskapligt underlag för vilken metod som ska användas vid avvänjning. Även om det finns få studier om avvänjningsålderns betydelse för hästar så är vi inte eniga i detta. Vi vet att hästar som lever fritt avvänjer sina föl vid ca 8-9 månaders ålder och det bör därmed vara en fullt rimlig riktlinje.

Övriga riktlinjer som kan baseras på vetenskapliga studier är att föl bör avvänjas i paddock snarare än i stall för att minska beteendestörningar (Waters et al., 2010), att gradvis avvänjning är bättre än

abrupt (Apter & Householder, 1996, Waran et al., 2007) och att föl som får sällskap av främmande vuxna hästar vid avvänjningen visar färre stressbeteenden (Henry et al., 2012).

7 §: Djurskyddet Sverige är i stort sett positiva till förändringen, men föreslår att ordet lidande byts ut mot ”psykiskt eller fysiskt obehag”. Lidande är ett starkt ord och användandet av en utrustning bör stoppas långt före det orsakar ett lidande.

8 §: Vi anser inte att hästar ska få hållas uppbundna, men tycker att ändringen i paragrafen är positiv.

9 §: Att hindras från att utföra naturliga beteenden såsom att vända sig, röra sig och klia sig under 16 timmar per dygn är en alltför lång tid och detta ska stramas in ytterligare. Dessutom ställer vi oss mycket frågande till varför antalet timmar i box inte är reglerat alls. I konsekvensutredningens kapitel 5 (Uppgifter om vilka kostnadsmissiga och andra konsekvenser regleringen medför och en jämförelse av konsekvenserna för de övervägda regleringsalternativen) står det att ”... dessa är kravet på att hästar endast får hållas i box maximalt 20 timmar per dygn (2 kap. 9 §). Det känns som en rimlig och tydlig formulering, dock hittar vi inte denna förändring i själva föreskriften. Att låta en häst stå i en box större delen av dygnet, förutom under träning och en kort utevistelse, är inte en acceptabel djurhållning och kan leda till både psykiskt och fysiskt lidande. Hästar som spenderar längre tid i ett stall utför i högre grad stereotypiska beteenden (McGreevy et al., 1995) och hästar som får spendera en längre period i hage varje dag minskar risken att drabbas av skador och förslitningssjukdomar (Odlander, 2010). Därför anser vi att det med hänsyn till vetenskapliga studier bör begränsas hur länge en häst får hållas även i en box.

Att så kraftigt begränsa hästarnas rörelsefrihet under en lång tidsperiod som både boxar och spiltor innebär anser vi strida mot djurskyddslagens 2, 3, 4 och 6 §§.

10 §: Formuleringen och ordföljden i denna paragraf är oklar. Är meningen med paragrafen att hästarna ska hållas under uppsikt endast när den inte står bunden i vanlig, skötsel- eller ätspilta eller är syftet att de ska hållas under uppsikt också i skötsel- eller ätspilta?

Om syftet är att hästarna inte ska behöva hållas under uppsikt i skötselspilta så bör hästarna även i skötselspilta bindas upp endast med löpande grimskäft. Om syftet är att hästarna ska hållas under uppsikt också i ätspilta så är detta problematiskt i system som t.ex. Active Stable där hästarna ofta själva får välja när de vill äta en kraftfoderranson i en ätspilta.

Utöver detta önskar vi också en definition av ”tillfälligt”.

11 §: Vi är positiva till att paragrafen numera både gäller inomhus och utomhus.

12 §: Vi är positiva till att hästar numera har rätt till en korrekt temperatur också utomhus, vilket gör att det indirekt betyder att hästar på bete ska erbjudas skugga på varma dagar. Vi anser därför att syftet är bra, men att paragrafen har blivit alltför otydlig och inte ger djurägarna någon vägledning alls. En djurägare som inte är van att läsa lagstiftning tänker inte automatiskt på att denna paragraf gäller oavsett årstid och väderlek samt för både kyla och värme. Det skulle både för hästägare och kontrollmyndighet vara tydligare att lägga till att hästen ska ha tillgång till skugga samt skydd för insekter vid behov. Även här är risken med ett sådant funktionskrav att det inte fungerar förebyggande utan att man först gör något åt det när hästen inte kan upprätthålla sin värmebalans.

13 §: Även den här förenklingen leder till otydlighet för hästägarna. Paragrafens utformning innebär att både hästägare och kontrollmyndighetens personal ska vara eniga i hur mycket ljus hästen behöver för att upprätthålla en normal dygnsrytm och årstidsmässiga variationer. Även här är vi oroadade över att paragrafen inte längre är förebyggande, utan att anmärkning kan ske först när det lett till ett allvarligt problem. Utöver detta kan hästar troligtvis hållas i mörka utrymmen under en relativt lång period utan att det ger tydliga fysiologiska besvär som går att mäta, men det mentala välmåendet påverkas troligtvis tidigare än så.

Utöver detta behövs även en definition av dagsljus för att göra föreskriften tydlig för hästägarna. Om man med dagsljus endast menar naturligt ljus från solen, så innebär det svårigheter att hålla hästar i de nordligaste delarna av Sverige där dagsljus under vintern knappt förekommer. Om Jordbruksverket med dagsljus menar även artificiellt ljus behövs ett förtydligande om att hästen också ska ha tillgång till naturligt ljus.

14 §: Vi är positiva till den här förändringen

16 §: Vi är positiva till att det tydliggjorts att driftstörningar också innefattar andra störningar än elavbrott. Vi föreslår dock en omformulering: ”Automatiska system och anordningar som vid driftstörningar kan inverka på djurvälstånd och djurhälsa...”. Ordet negativ bör tas bort och djurvälstånd är i det här sammanhanget mer korrekt än djurskydd.

3 KAP

2§: Formuleringen och förkortningen av denna paragraf innebär återigen tolkningsproblem. Paragrafen innebär endast att stallen ska vara möjligt att rengöra, inte att det faktiskt också ska rengöras vid behov. Föreslagen formulering: ”Ett stall ska vara konstruerat så att det kan rengöras grundligt. Stall ska rengöras grundligt och desinficeras vid behov så att en god djurmiljö och djurhälsa upprätthålls”.

3 §: Djurskyddet Sverige är positiva till att paragrafen tydliggör att kraven gäller alla utrymmen.

4 §: Att ta bort kravet på att skiljeväggar ska bidra till att tillgodose hästarnas sociala behov är tillsammans med förändringen i 2 kap 1 § problematiskt. I 2 kap 1 § anges inga krav på hur länge hästarnas behov av social kontakt ska tillgodoses. Då det heller inte längre är ett krav på att skiljeväggar ska underlätta social kontakt så uppfattar vi det som att en häst i praktiken kan hållas i en box med täta skiljeväggar där den inte kan se eller röra vid andra hästar, förutom att den en kort stund om dagen får hälsa på en annan häst genom ett galler. Detta är inte en acceptabel hästhållning. Vi föreslår därför att 2 kap 1 § förtydligas och att inredningen i ett häststall fortfarande ska säkerställa att hästarnas behov av social kontakt tillgodoses.

6 §: Syftet med att ta bort gränsvärden är bra eftersom att de värden som anges idag sannolikt är för höga för att ge en god hästhälsa. Att ta bort värdena helt är dock en dålig lösning eftersom att paragrafen, återigen, då inte blir förebyggande. Med den föreslagna formuleringen är det först vid påvisade fysiologiska problem som kontrollanten kan kräva åtgärder. Om värdena skulle vara högre än de tidigare gränserna, men hästarna ännu inte har börjat visa symptom, så har kontrollmyndigheten inte möjlighet att ingripa. Om det dessutom inte finns någon forskning att hänvisa till så blir det mycket svårt att motivera förebyggande åtgärder. Vi föreslår att gränsvärdena istället sänks till en lägre nivå i väntan på nya forskningsresultat.

12 §: Vi ställer oss frågande till den här förändringen och tror att den dels leder till att tolkningen av föreskrifterna försvåras, både av kontrollmyndighet och djurägare, samt att det kan leda till försämrat skydd för hästarna. Att skriva att en liggyta ska ge en god liggkomfort öppnar upp för väldigt många tolkningar. Som paragrafen är skriven nu, där god liggkomfort ska motsvara komforten som ges med strö, är tydligare. Vi föreslår därför att den meningen är kvar.

Det har vetenskapligt visats att hästar ligger mer och längre på ett golv täckt med strö jämfört med gummimatta och att hästar föredrar en mjuk och formningsbar yta (Burla et al., 2017; Muggenthaler et al., 2010). Utöver detta behöver inte hygienisk och lämplig kvalitet vara likvärdigt. Vissa strömedel ger en sämre liggkomfort, vilket bör beaktas i ordet kvalitet.

Tidigare formulering att golvet ska ha en jämn och halksäker yta har också fallit bort och regleras, vad vi ser, inte i någon annan föreskrift i förslaget heller. Dessutom borde golvets utformning rimligtvis regleras här med tanke på att rubriken är ”Golv och liggytor”.

Vi föreslår därför att paragrafens formulering inte ändras.

14 §: Det bör det fortfarande vara tydligt att detta utrymme ska finnas i närheten av lösdriften så att en sjuk häst t.ex. inte behöver transporteras för att kunna stallas in.

18 §: Vi är positiva till förtydligandet att utrymmeskraven gäller tillgängligt utrymme. Det nya sättet att beräkna utrymmeskrav blir mer specifikt och kan utrymmesmässigt ha positiv fördel för en del hästar som får större utrymme. Vi är framför allt positiva till att de största hästarna får betydligt större utrymme.

Ur kontrollsynpunkt så finns det en viss svårighet då det finns mindre marginaler till att bedöma mankhöjden. I dagsläget kan kontrollanten vid kontroll uppskatta mankhöjden med en liten felmarginal, utan att det gör någon skillnad för boxstorleken, eftersom att spannen för mankhöjden är ganska stora. När uträkningen nu blir mer exakt kommer mankhöjden i många fall behöva mätas för att kunna göra en korrekt bedömning. Detta är tidskrävande, inte alltid möjligt och är en säkerhetsrisk då inte alla hästar är lugna vid mätning.

19 §: För vissa storlekskategorier blir detta en stor försämring från tidigare mått. Till exempel ska ett sto med mankhöjd 150 cm enligt de gamla föreskrifterna ha 10 kvm boxstorlek, medan den nya formeln innebär 9,2 kvm. Vi tycker inte att det är acceptabelt att minska utrymmet för ston och föl ytterligare.

20 §: Burla et al. (2017) tittade på storlekar på gruppboxar som var 50%, 100% eller 150% av den yta som Schweiziska djurskydds föreskrifter kräver för gruppboxar. De upptäckte att hästar med låg rang låg mindre i en helt utsträckt position samt att de oftare fick avbryta sina viloperioder abrupt när de hölls på 100% av den lagstadgade ytan jämfört med en tillgänglig liggyta på 150%. Ytan på 100% motsvarar ungefär de svenska måtten för ligghall utan utfodring. Detta indikerar en så pass liten liggyta i en ligghall medverkar till mindre vila och sömn för hästar med låg rang. Därmed finns vetenskapligt stöd att öka kraven på den tillgängliga liggytan.

21 §: Djurskyddet Sverige anser generellt inte att hästar ska få hållas uppbundna i spilta stadigvarande.

Meningen ”Hästar får inte hållas i spiltor för uppställning som byggts efter dessa föreskrifters ikraftträdande” bör ändras till ”... som byggts efter 1 augusti 2007” som är det datum som nuvarande L101 trädde ikraft. Det finns en risk att någon har byggt ett antal skötselspiltor efter 1 augusti 2007, men som också håller mätten för stadigvarande uppställning. Det är viktigt att det är tydligt att det inte är tillåtet att hålla hästar i sådana spiltor.

24 §: Paragrafen bör kompletteras med en tidsangivelse för under hur många dagar detta är tillåtet. Är det t.ex. enligt denna paragraf tillåtet att dagtid hålla en tävlande häst i en vanlig hästransport under flera dagar?

4 KAP

1 §: Djurskyddet Sverige är i stort sett positiva till de nya formuleringarna, men anser att de tidigare kravet om ”hästens behov av långa ättider” ska vara kvar. En stereotypi är inte det enda tecknet på negativ välfärd. Dessutom bör sysselsättning inte bara motverka en negativ välfärd, utan också inverka till en positiv sådan.

2 §: Att ha fri tillgång till vatten måste vara en grundläggande rättighet för hästar och det måste anses vara ett grundläggande behov att få dricka när de är törstiga och inte endast när hästägaren väljer att ge dem vatten. Vi ser det som anmärkningsvärt att jordbruksverket tar störst hänsyn till att det är ”problem för djurägarna” istället för till djurens välfärd. Det finns idag fullt rimliga lösningar på hur vatten kan hållas frostfritt under en längre period.

Ingen hänsyn tas heller till faktorer som gör att behovet att dricka ökar. Till exempel behöver hästar som ger di, hästar som precis har motionerats eller hästar som hålls i varmt väder tillgång till mer vatten. Vetenskapliga studier har visats att hästar som motioneras ökar sitt intag av vatten kraftigt direkt efter motion. En annan studie har visat att vid höga utomhustemperaturer så ökar hästarna antalet gånger per dag de dricker, inte hur länge de dricker. Vid temperaturer över 30 grader drack hästarna mer än varannan timme (Crowell-Davis et al., 1984). Dvs. i varmt väder så kan inte vatten två gånger per dag tillfredsställa hästens behov.

Utöver det så har flertalet studier visat att hästar som inte har tillgång till vatten i hagen eller av annan anledning har ett mindre frekvent vattenintag, har en ökad risk för kolik (Reeves et al., 1996; Archer & Proudman, 2006; Kaya et al., 2009).

5 KAP

1 §: Vi är positiva till att rastningen ska ske utomhus. Dock saknar vi fortfarande en tidsangivelse angående hur lång tid per dygn hästar ska ha denna möjlighet. Formuleringen innebär att vi inte kommer ifrån de hästar som spenderar hela dagen i en box, förutom några minuters rastning i en paddock.

Det finns studier som visar att det är mycket viktigt för hästar att få spendera en signifikant del av dagen i en hage. Hästar som spenderar längre tid med begränsad rörelsefrihet ökar sin aktivitet när de väl får tillgång till större ytor jämfört med sådana som får mer regelbunden möjlighet att röra sig fritt (Chaya et al., 2006) och hästar som spenderar 10 timmar per dag i hage får färre kotledsinflammationer och skador jämfört med hästar som spenderar 6-10 timmar per dag i hage (Odlander, 2010).

5 §: Det har tydligt visats att hästar använder sig av en ligghall som ger skugga och skyddar mot insekter sommartid. Därmed anser vi att det bör vara ett tydligt krav att hästar som går ute på sommaren ska ha möjlighet till skugga och skydd.

KAP 5 i konsekvensutredningen ("Uppgifter om vilka kostnadsmässiga och andra konsekvenser regleringen medför och en jämförelse av konsekvenserna för de övervägda regleringsalternativen")

Under denna rubrik i konsekvensutredningen står skrivet att "På kort sikt kan dock framför allt tre av paragraferna leda till en kostnadsökning. Dessa är kravet på att hästar endast får hållas i box maximalt 20 timmar per dygn...". Ett krav att hästar endast ska få hållas i box maximalt 20 timmar per dygn är ett relevant och rimligt krav, men vi saknar just den meningen i föreskrifterna.

Under den här rubriken uppges också att det enda alternativet till denna uppdatering av föreskrifterna är att inte uppdatera föreskrifterna alls och att de oklarheter som finns är kvar vilket leder till olika tolkningar i kontrollerna. Djurskyddet Sverige anser inte att SJV har poängterat hur några av ändringarna ska öka samstämmigheten i kontrollerna och vi tror att många av förändringarna kommer att ha motsatt effekt. I övrigt hade ett rimligt alternativ till att genomföra revideringen vara att vänta tills det vetenskapliga rådet är tillsatt..

För Djurskyddet Sverige

Linda Maria Vonstad
Förbundsordförande

Emma Brunberg
Sakkunnig

Bilaga: Referenslista

Bilaga: Referenslista

- Apter, R.C. & Householder, D.D. 1996. Weaning and weaning management of foals: A review and some recommendations. *J. of Equine Vet. Sci.* 16, 428-435.
- Archer, D.C. & Proudman, C.J. 2006. Epidemiological clues to preventing colic. *Vet. J.* 172, 29-39.
- Burla, J.B. et al. 2017. Space allowance of the littered area affects lying behavior in group-housed horses. *Front. Vet. Sci.* 4.
- Chaya, L. et al. 2006. A note on the relationship between time spent in turnout and behavior during turnout in horses (*Equus caballus*). *Appl. Anim. Beh. Sci.* 98, 155-160.
- Christensen, J.W. et al. 2002. Effects of individual versus group stabling on social behavior in domestic stallions. *Appl. Anim. Beh. Sci.* 75, 233-248.
- Crowell-Davis, S.L. et al. 1984. Feeding and drinking behavior of mares and foals with free access to pasture and water. *J. of Anim. Sci. Abstr.* 60, 883-889.
- Feh, C. & De Mazieres, J. 1993. Grooming at a preferred site reduces heart rate in horses. *Anim. Beh.* 46, 1193-1194.
- Hartmann, E. et al. 2015. A Nordic survey of management practices and owners' attitudes towards keeping horses in groups. *J. Anim. Sci.* 93, 4564-4574.
- Henry, S. et al. 2012. Adults may be used to alleviate weaning stress in domestic foals (*Equus caballus*). *Physiol. & Behav.* 106, 428-438
- Lee, J. et al. 2011. Preference and demand for exercise in stabled horses. *Appl. Anim. Beh. Sci.* 130, 91-100.
- Kaya, G. et al. 2009. Risk factors of colic in horses in Austria. *J. Anim. Phys. Anim. Nutr.* 10.1111/j.1439-0396.2008.00874.x
- McGreevy, P.D. et al. 1995. The prevalence of abnormal behaviours in Dressage, Eventing and Endurance horses in relation to stabling. *Vet. Rec.* 137.
- Odlander, J. 2010. Skadeförekomst hos häst relaterat till olika typ och mängd av utevistelse. Examensarbete från Sveriges lantbruksuniversitet.
- Reeves, M.J. et al. 1996. Risk factors for equine acute abdominal disease (colic): Results from a multi-center case-control study. *Prev. Vet. Med.* 26, 285-301.
- Waran, N.K. et al. 2008. The effects of weaning on the domestic horse (*Equus caballus*). *Appl. Anim. Beh. Sci.* 110, 42-57.
- Waters, A.J. et al. 2010. Factors influencing the development of stereotypic and redirected behaviours in young horses: findings of a four year prospective epidemiological study. *Equine Vet. J.* 34, 572-579.
- Wells & von Goldschmidt Rothschild. 1979. Social behavior and relationships in a herd of Camargue horses. *Ethology.* 49, 363-380.
- Werhahn, H. et al. 2012. *J. Equine Vet. Sci.* 32, 22-31.
- Yarnell, K. et al. 2015. Domesticated horses differ in their behavioural and physiological responses to isolated and group housing. *Physiology & Behavior*, 143:51-57.